

„Eesti regionaalne tasand – kas praktiline vajadus või saab ka teisiti?“

Foorum Riigikogus
Riigikogu Konverentsikeskus
Henn Põlluaas
Riigikogu esimees
10. veebruaril 2020

Lugupeetud Foorumist osavõtjad,
Lubage mul tervitada teid siin Riigikogu konverentsisaalis.

Eesti Vabariigi halduskorraldus ning selle arendamine on meie riigi üks tähtsamaid ülesandeid. Tänavu lõpeb Eesti regionaalarengu strateegia aastateks 2014 kuni 2020 ellu viimine. Nüüd on võimalik teha kokkuvõtteid; vaadata, kus on edu saavutatud ja mida oleks kasulik lähitulevikus ette võtta.

Kui me räägime tänase Foorumi temast, siis Regionaaltasand asetub riigi ja kohaliku tasandi vahele. Samas on ta üks keerukamaid, nagu on näidanud Euroopa riikide regionaalse arengu ja koostöö valdkondade kogemus ja analüüsid.

Eesti on omapärane riik. Tema iseärasus seisneb asjaolus, et olles küll väikeriik, ei ole me piirkonniti sugugi ühesugused. Eesti-sisesed regionaalsed sotsiaalmajanduslikud ja muud arengud on erinevad ja see erisuste vahe on tihti suurem kui võrrelda meid Euroopa ja maailma edukamate majandusriikidega.

Eesti probleemiks on viimastel aastakümnetel olnud ränne; ja mitte ainult väljaränne. Sügavaks probleemiks on ka sisse- ja siseränne. Seda on põhjustanud Eestimaa maapiirkondade erinev sotsiaalmajanduslik areng. Viimane omakorda mõjutab jätkuvalt rahvastiku koondumist suurematesse linnadesse –Tallinnasse, Tartusse või Pärnusse ning nende lähipiirkondadesse. Üheks põhjuseks, miks inimesed mujale suunduvad, on asjaolu, et seal on paremad õpi-, töö-, ja muud eneseteostuse valikuvõimalused kui mujal Eestis.

Kuid meie üheks suureks eesmärgiks saab olla ikka ja ennekõike maaelu, ehk siis elu jätkumine kõikjal Eestis. Meie ülesandeks on täita Eestimaa külad noortega, tekitada maale uusi ettevõtteid. Maaelu tuleb kas taastada või siis loomulikult moel (olenevalt piirkonnast ja selle spetsiifikast) esile kutsuda innovaatilisi ideid, et neid hiljem koha peal praktikas realiseerida.

Tinglikult öeldes, kui meil ei ole maaelu ja on vaid linnastunud, tsentraliseeritud Eesti Vabariik, siis pole mõtet üldse arutada regionaalpoliitika teemadel.

Aga mitmekesine ja laiem Eesti vajab haldussuutliku arendust ning riigi ja rahva tuge. Regionaalpoliitika, regionaalstrateegia on just see koht, kus ühelt poolt riik ja teisalt kohalik omavalitsus tulevad kokku ning arutavad paindlikult nii probleeme kui ka uusi innovaatilisi ideid ja ettepanekuid, et neid hiljem praktikas rakendada.

Siinkohal oleme regionaaltasandil ühe suurema probleemi ees. Hiljuti läbi viidud haldusreformi tulemusena kadusid nii maavalitsused kui ka osad omavalitsusliidud. Mõnedes maakondades moodustati liitude asemele sihtasutused. Lisaks on olemas maakondlikud arenduskeskused, ühistranspordikeskused jne., mis on maakondade-üleised. Kuid maakondade ülene ühistegevus erinevates eluvaldkondades ei toimi nii, nagu me soovime. Selles suunas tuleb palju tööd ära teha.

Tühimik valitseb regionaaltasandil ka laiapõhjalise riigikaitse valdkonnas, kus just maavalitsustel oleks olnud juhtiv ja koordineeriv roll. Pean silmas näiteks kriisiaegseid evakuatsiooniküsimusi (kes, kuhu, millega), kümnete tuhandete linnadest põgenenud inimeste majutamist, varustamist eluks vajalikuga jne. Täna on see jäetud omavalitsuste kanda, kuid ilma vajalike teadmiste, finantside, koordineerimise ja tugisüsteemideta.

Loodan, et tänase tõsise ning tõise arutelude päeva lõpuks oleme me kõik palju kompetentsemad Eesti regionaalse arengu eesmärkidest ja tegevuskavadest. Me püüdleme parima haldusmudeli poole, kus kõikidel tasanditel on oma tähtsus. Me soovime Eestit, kus külad taastatakse ja inimesed naasevad tagasi oma endistesse kodudesse või ehitavad uusi, ka väljaspool suuremaid linnasid. Meie unistuseks on jõukas ja turvaline Eesti.

Jään huviga ootama Foorumi tulemusi. Edukat tööpäeva!